

Sisällys

Johdanto 7

Prologi 17

Murha Terijoella 17

1. MIHAIL HERZENSTEIN – TIEDEMIES JA YHTEISKUNNALLINEN TOIMIJA 25

Lapsuus ja nuoruus Odessassa 25

Herzensteinin alkuvaiheet Moskovassa: ura ja avioliitto 29

Herzenstein astuu yhteiskunnalliseen elämään 34

Tieteellinen ja akateeminen ura 39

Poliittisen uran alku 40

Valtiollisen duuman vaalit 46

Valtiollisessa duumassa 50

Musta sotnia 59

Ensimmäisen duuman hajottaminen ja Viipurin julistus 64

Laukaukset Terijoella 72

2. MIHAIL HERZENSTEININ MURHAJUTTU, ENSIMMÄINEN NÄYTÖS: SUOMEN OIKEUS SELVITTÄÄ VYYHDEN 86

Murhaajien kasvot pilkahtavat sumusta: tutkinta alkaa 86

Tutkinnan alku Venäjällä 98

Totuus paljastuu: ”meidän edessämme on varsinainen murhaajakopla...” 102

Oikeusjuttu alkaa 112

Mustasotnialaiset jatkavat ”toimintaansa” 125

Kivennavan käräjäoikeus jatkaa tutkintaa 138

Venäjän sisäpolitiikan käänös ja Suomi: jännitys kasvaa 142

”Suomen kysymys” kolmannessa duumassa 154

3. MIHAIL HERZENSTEININ MURHAJUTTU: NÄYTÖS KAKSI. SUOMEN OIKEUS VS. VENÄJÄN VALTA 160

Saška Silmäpuoli ilmestyy Terijoelle 160

Poliittiset skandaalit tärisyttävät imperiumia 171

Aleksandr Polovnevin toinen oikeusjuttu 175
Tohtori Dubrovin: varjosta valoon 179
Aleksandr Prussakov todistaa 184
Suomen ja Venäjän suhteet sähköistyvät 188
Polovnev saa tuomion 194
Venäjän valta herää letargiasta 200

4. MIHAIL HERZENSTEININ MURHAJUTTU: KOLMAS NÄYTÖS.

TSAARI ASTUU PELIIN 210

Heinäkuun kärjäistunto: Dubrovinin kysymys 210

Laritškin tekee tunnustuksen 214

Elokuun kärjäistunto: mustasotnialaiset hyökkäävät Terijoelle 221

Dubrovin piilossa 233

Oikeusjuttu joutuu umpikujaan 238

Viimeinen kärjäistunto 250

Tsaari astuu peliin: murhaajat vapautetaan 269

Suomen oikeuslaitos kuriin 276

5. OIKEUSJUTUN JÄLKIMAININGIT 282

Mustasotnialaiset ottavat revanssin 282

Erikoistutkintakomission työ 284

Bolševikkivallankaappauksen jälkeen: taistelu jatkuu Venäjällä
ja muualla 298

Yhteenotto jatkuu. Siionin viisaiden pöytäkirjojen oikeusprosessit 302

Mustan listan viimeinen uhri 304

Mihail Herzensteinin perheen odysseia kotimaan ulkopuolella 306

Yhteenveto 311

Viitteet 319

Lähdeluettelo 342

Henkilöhakemisto 351